

¹ Gawlas, S. (1996). O kształt zjednoczonego królestwa. Niemieckie władztwo terytorialne a geneza społeczno-ustrojowej odrębności Polski. Warszawa, S. 49–58; Mazurkiewicz, J. (1962). O zmianach treści terminu landwójt *Czopismo Prawno-Historyczne*. T. XIV. Z.2. S. 171 – 174; Tęgowski J. (1996) Landwójtowie i sołtysi wielkopolscy XIII wieku *Spoleczeństwo Polski średniowiecznej: zdiór studiów*. T. VII. Warszawa. S. 129 – 134; Zarzycki, Z. (2004). Z dziejów sądownictwa opata koprzywniczkiego od XIV do XVI wieku *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa*. T. 1. / Red. W. Uruszczak, D. Malec. Kraków. S. 46–59.

² Załęska, M. (2005). Wójtostwa dziedziczne w miastach Małopolski w późnym średniowieczu (studium historyczno-prawne). Warszawa, S. 93 – 98.

³ Mikołajczyk, M. (2013). Proces kryminalny w miastach Małopolski XVI – XVIII wieku. Katowice, S. 26.

⁴ Білоус, Н. (2015) Луцькі лентвійти XVI – XVII ст.: характеристика уряду та персоналії. *Patrimonium*. Студії з ранньомодерної історії Центрально-Східної Європи. Т. 1.: Ранньомодерна людина: Простір-влада-право XVI – XVIII століть/ за ред. В. Михайловського і Я. Столицького. Київ – Краків. 2015. С. 94 – 113; Білоус Н. (2017) *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. Toruń. S. 19 – 20.

УДК 94 (477. 82): 352. 075. 2. 08. “15/165”

Андрій Заяць

к.і.н., доцент кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені Івана Франка

ЛЕНТВІЙТИ У МІСТАХ ВОЛИНИ XVI – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. СКЛАД, ПЕРСОНАЛІЇ, ПОВНОВАЖЕННЯ

Лентвійт у містах Волині мав важливе значення, оскільки саме він дуже часто заступав вїйта, виконуючи як судові так і інші функції по управлінню міста. Зазвичай свій уряд лентвійт отримував як плату за служіння вїйту, або ж брав його в оренду чи застава. Лентвійт пильнував порядку у місті, слідкував за дотриманням моральних норм, інколи йому доручали стягнення з міщан заборгованості. За своїм соціальним та національним походженням лентвійти здебільшого були місцевими міщанами, хоча траплялися шляхтичі-поляки. Відомі випадки суміщення уряду лентвійта з раєцьким/бурмістровським. На своїх урядах лентвійти перебували різний час – від кількох місяців до багатьох років. Маючи у руках значну владу, лентвійти подеколи нею зловживали.
Ключові слова: лентвійт, вїйт, магдебурзьке право, місто, міщани, Волинь.

Лентвійтівський уряд як і вїйтівський був запозичений з німецьких земель до польських та литовських, а звідти потрапив на українські землі. Його еволюцію на польських теренах досліджували ряд істориків¹, а останньо ґрунтовно підсумувала Марта Залевська². Цікаві спостереження висловив також Мар'ян Міколайчик³. З українських істориків луцьким лентвійтам присвятила розвідку Наталя Білоус⁴.

Діяльність лентвійтів у волинських містах надзвичайно бідно представлена у тогочасних джерелах - вони зазвичай залишалися у тіні вїйтів. Джерельною базою дослідження стали кілька фрагментарно збережених міських книг (Луцька, Вижви, Милянович, Ковеля, Олики, Рівного) та Луцькі, Володимирські, Кременецькі гродські і земські книги. Оскільки найбільше збереглося луцьких гродських і земських книг, то, природно, більшість відомостей стосуються саме луцьких лентвійтів. У статті на основі наявних джерел зроблено спробу встановити склад, персоналії та повноваження волинських лентвійтів.

Уряд лентвійта у волинських містах значною мірою був покликаний до життя бажанням вїйтів перекласти частину своїх обов'язків на заступника. На яких умовах це робилося, не завжди можемо встановити, бо, очевидно, у кожному конкретному випадку

⁵ ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 11 зв.

⁶ Там само. Спр. 35. Арк. 1048 зв. – 1049. Намісником/лентвійтом при А. Прусиновському був Ян Чаїнський (27. 11. 1586 р.) та Юзеф Боришовський. (29.11. 1586 р.). – Там само. Арк. 1150 зв., 1152.

⁷ ЦДІА України у Києві. Там само. Ф.25. Оп.1. Спр. 25. Арк. 48 – 50 зв., 88 – 88 зв., 90.

⁸ Там само. Спр. 40. Арк. 246 зв., 541 – 542.

⁹ Там само. Спр. 49. Арк. 858 – 858 зв.; Спр. 47. арк. 2/292 – 296 зв.; Спр. 53. Арк. 322. Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. R. 7348. K. 48 v - 49.

¹⁰ ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 53. Арк. 322 зв. Про згаданих лентвійтів див.: Білоус Н. Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. – С. 107 – 108; Wiłous N. Urzędnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku. Spisy. S. 44 – 45. Абрам Ліневський і Ярош Суетич згадуються лентвійтами ще у грудні 1598 р. (Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. – R. 7348. – K. 49 v .). Ярош Суетич вперше як лентвійт фіксується ще у 1581 р. (ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 25. Арк. 49 зв.).

¹¹ Groicki, B. (1954). Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdeburskiego w Koronie Polskiej. Warszawa, S. 54.

¹² ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 179. Арк. 320 зв.

¹³ Там само. Спр. 8. Арк. 124 зв.

¹⁴ Там само. Спр. 12. Арк. 570 зв. – 571.

¹⁵ Там само. Спр. 35. Арк. 1152.

¹⁶ Там само. Спр. 37. Арк. 810 зв.

¹⁷ Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. R. 7348. K. 66 v, 135.

¹⁸ ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 169. Арк. 513.

ку були свої особливості. Стверджувати можемо лише те, що робилося це, зазвичай, або як своєрідна плата слугі, або ж лентвійтство здавалося в оренду/держання. Так, ставши владикою, луцький війт Іван Яцкович Борзобогатий Красенський залишався ним, радше формально, перекавши ці функції на лентвійта. У січні 1564 р. писар митної комори Давид Маркович скаржився на лентвійта Василя Костю, “который ест на местцу войтовском от пана Ивана Яцковича Борзобогатого”⁵. 11 жовтня 1586 р. возний Стефан Княгиненський через заборгованість луцького війта Марка Жоравницького за допомогою посполитого рушення повіту ввів Адама Прусиновського у держання луцького війтства⁶. Під час його введення з’ясувалася цікава деталь – орендарем “пожитков войтовских” був єврей Шая, а судові функції виконував лентвійт Богуш Ванкович, тобто М. Жоравницький перекав свої судові обов’язки на лентвійта, а прибуткову частину війтства передав в оренду.

Зазвичай кожен новий війт призначав свого лентвійта, а з огляду на те, що непоодинокими були баталії за війтство, то траплялася нерозбириха і з лентвійтами. Так, впродовж вересня - грудня 1581 р. свої претензії на луцьке війтство заявив Матвій Малинський. У вересні його мати Богдана Гнівошівна призначила лентвійтом Якуба Клімашевського, який відразу почав збирати мита і штрафи, що викликало протест райців, які заявили, що від’їжджаючи, Марко Жоравницький залишив лентвійтом Яроша Суетича і що вони новопризначеного лентвійта не визнають. Своєї дії Богдана Гнівошівна пояснила розпорядженням свого сина Матвія⁷.

Війти впродовж врядування могли змінювати лентвійтів. Так, Адам Боговитин Козерадський, ставши 1 листопада 1591 р. луцьким війтом, призначив новим лентвійтом (перед тим був Богуш Ванкович) Бальцера Берлінського, а вже 8 лютого 1592 р. лентвійтом у нього згадується Якуб Клімашевський⁸. Впродовж урядування луцького війта Яна Харлинського (1596 – 1599 рр.)⁹ було чотири лентвійта: Олександр Ворона Боротинський, Абрам Ліневський, Ярош Суетич і Флоріан Лостайський (був ним лише два тижні під час ярмарку у 1598 р.)¹⁰. Б. Гроїцький зазначав, що лентвійта мали обирати війт і лавники з не дуже багатих, осілих міщан¹¹. Заступаючи на уряд, лентвійти мали виконувати присягу, і якщо це не відбувалося, то міщани протестували, як то було у Кременці (1631 р.)¹².

Час врядування лентвійтів був різним. Досить коротко на цьому уряді перебували такі луцькі лентвійти: Станіслав Стапковський (1566 р.)¹³, Балцер Вілкошевський (1570 р.)¹⁴, Юзеф Барішовський (1586 р.)¹⁵, Матей Суський (1587 р.)¹⁶, Андрій Романович (1600 р.)¹⁷, Ян Казимир Покрицький (1639 р.)¹⁸, Іон Ми-

- 19 Там само. Спр. 227. Арк. 342 зв.
- 20 Там само. Спр. 159. Арк. 1253.
- 21 Н. Білоус подає роки: 1575, 1576, 1581, 1584. Див.: Білоус Н. Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 106; Вілюс Н. (2017) *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 43. Джерела дають змогу ще говорити про такі роки: 1577 - 1580, 1582, 1583, 1586. - ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 17. Арк. 362; Спр. 18. Арк. 53 зв., 337, 401 зв., 412; Спр. 20. Арк. 390; Спр. 21. Арк. 144, 305, 385; Спр. 22. Арк. 400; Спр. 28. Арк. 80 зв.; Спр. 29. Арк. 183 зв.; Спр. 35. Арк. 1150 зв.; Спр. 460. Арк. 275 зв.; РГАДА. Ф. 389. Оп. 1. Кн. 195. Л. 26 об. – 27 об.
- 22 Н. Білоус подає роки: 1585, 1586, 1588, 1590 1592, 1596. Див. Білоус Н. Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 107; Вілюс Н. *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 43 – 44. Окрім того, Богуш Ванкович фігурує лентвійтом у 1593, 1597, рр. - ЦДІА України у Києві. Ф. 26. Оп. 1. Спр. 8. Арк. 216 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 50. Арк. 189 зв.
- 23 Н. Білоус подає роки: 1598, 1599, 1601, 1602, 1606. Див. Білоус Н. Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 108; Вілюс Н. *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 45. Дані про лентвійтство Яроша Суєтича маємо за 1581, 1600, 1603, 1604, 1605 рр. - ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 25. Арк. 49 зв.; Спр. 80. Арк. 1166 зв.; Спр. 67. Арк. 379; Спр. 70. Арк. 691; Спр. 72. Арк. 600. Спр. 73. Арк. 161.
- 24 Н. Білоус подає лише 1613 р. Див. Білоус Н. Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 108; Вілюс Н. *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 46. Джерела подають ще 1612, 1614 рр. - ЦДІА України у Києві. Ф. 26. Оп. 1. Спр. 21. Арк. 658; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 46. Арк. 20; ЦДІА України у м. Львові. Ф. 52. Оп. 1. Спр. 425. Арк. 2, 4, 8.
- 25 Н. Білоус подає лише 1628 р. Див. Білоус, Н. (2015) Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 108; Вілюс, Н. (2017) *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 46. Джерела подають ще 1627, 1635, 1636 рр. – ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 157. Арк. 538 зв.; Спр. 197. Арк. 452, 724; Спр. 201. Арк. 719; Спр. 205. Арк. 104 зв.; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 38. Арк. 828 зв. - 829.
- 26 Н. Білоус подає лише 1636 р. Див. Білоус, Н. (2015) Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 108; Вілюс, Н. *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 46. Згадки про його лентвійтство є під 1639 – 1642, 1646 – 1647 рр. - ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 169. Арк. 540 – 540 зв.; Спр. 223. Арк. 114, 492 зв., 557; Спр. 227. Арк. 302, 307 зв., 509; Спр. 230. Арк. 211 зв.; Спр. 252. Арк. 664 зв.; Спр. 254. Арк. 692 зв.; Спр. 255. Арк. 463 зв.
- 27 Окрім поданих Н. Білоус років (1638 - 1641) – Білоус, Н. (2015) Луцькі лентвійти XVI – XVII ст. С. 109; Вілюс, Н. (2017) *Urządnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku*. Spisy. S. 47 є згадка, що він був лентвійтом у 1637 р. - ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 205. Арк. 75 зв.; Спр. 208. Арк. 205.
- 28 ЦДІА України у Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 15. Арк. 36 зв., 287, 679 зв.; Спр. 19. Арк. 126 – 126 зв., 589, 629 – 629 зв., 695 – 896, 901 зв., 904, 922.
- 29 Там само. Спр. 41. Арк. 219 зв.; Спр. 45. Арк. 244, 576 зв.; Спр. 48. Арк. 324 – 325; Спр. 51. Арк. 206 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 90. Арк. 996; Ф. 27. Оп. 1. Спр. 20. Арк. 540.
- 30 Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 525; Спр. 62. Арк. 1029; Спр. 63. Арк. 1460 зв., 1557 зв.; Спр. 64. Арк. 146 зв.; Спр. 66. Арк. 517-а – 518 зв., 521 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 173. Арк. 581 – 582.
- 31 Там само. Ф. 27. Оп. 1. Спр. 35. Арк. 463 зв.; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 72. Арк. 299; Спр. 74. Арк. 969; Спр. 84. Арк. 230.
- 32 Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 77. Арк. 780 – 780 зв.; Спр. 78. Арк. 293 зв.; Спр. 81. Арк. 904 зв.
- 33 Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 65. Арк. 91 зв.; Спр. 80. Арк. 413; Спр. 114. Арк. 172 зв.
- 34 Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 103 зв., 116 зв.; Спр. 63. Арк. 1376.

³⁵ Там само. Ф. 1401. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 19 зв., 21 зв., 22, 24, 26.

³⁶ Там само. Арк. 23, 36 - 36 зв., 39 зв., 41, 48.

³⁷ Там само. Арк. 66 зв. – 67, 71 зв., 76, 78 зв., 79 зв.

³⁸ Там само. Арк. 92 зв., 93 зв., 101, 106.

³⁹ Там само. Арк. 140, 145 зв., 154 зв., 156, 159.

⁴⁰ ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 76. Арк. 247.

⁴¹ Там само. Спр. 90. Арк. 1141 зв.

⁴² Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 197. Арк. 452; Спр. 201. Арк. 719; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 38. Арк. 829.

⁴³ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 205. Арк. 75 зв.; Спр. 208. Арк. 205.

новецьких лентвійтів урядовими “довгожителами” були Зенко Волосович (1586 – 1589 рр.)³⁵, Ян Токарський (1598, 1605 – 1609, 1621 рр.)³⁶, Арасим Самотія (1627 – 1630 рр.)³⁷, Єронім Самотія (1632 – 1635 рр.)³⁸, Панас Вікторович Коваль (1643 – 1647 рр.)³⁹.

Є свідчення того, що уряд лентвійта орендувався. Зокрема, луцький лентвійт Максим Томилкович (1606 р.) орендував цей уряд у вїта Томаша Жоравницького⁴⁰. Орендарями луцького лентвійтівства від Андрія Загоровського були Андрій Рачковський (1611 р.)⁴¹, Криштоф Немиський (1635, 1636 рр.)⁴², Шимон Злоторович (1637 р.)⁴³. Очевидно, що таких оренд було більше, але джерела, на жаль, далеко не завжди повідомляють про це.

Скупі відомості про лентвійтів не дають змоги впевнено говорити про їхнє соціальне та національне походження, хоча наявний матеріал дозволяє зробити певні висновки. Серед 50 відомих луцьких лентвійтів, що врядували до середини XVII ст., дещо більше половини були міщани. У XVI ст., переважали шляхтичі, натомість у першій половині XVII ст. - міщани. За національністю явно переважали українці, решта в основному поляки, бачимо також шотландця Олександра Бедермана та, напевно, німця з походження Яна Гепнера. Серед 16 відомих володимирських лентвійтів переважали шляхтичі, близько чверті були поляками, решта місцеві⁴⁴. З дев'яти кременецьких лентвійтів, про яких маємо відомості лише двоє були міщанами і порівну українців та поляків (щоправда важко визначити, ким був лентвійт Міклош і чи, взагалі, правильно написане його ім'я)⁴⁵. Серед дванадцяти лентвійтів Милянєвичів, знаних за першу половину XVII ст., можливо, лише Ян Токарський був шляхтичем і поляком, а решта – місцеві міща-

⁴⁴ Серед володимирських лентвійтів фіксуємо: Трохима Матвійовича (1569 р. – Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 4. Арк. 129); Андрія Мисевського (1570 р. – Там само. Спр. 5. Арк. 257); Пашка Сорокопеню (1571 р. – Там само. Спр. 6. Арк. 83; Ф. 27. Оп. 1. Спр. 3. Арк. 143); Себестіяна Маковського (1571 р. – Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 212, 311 зв.); Яска (1573 – 1574 рр. – Там само. Спр. 7-а. Арк. 62, 175 зв., Спр. 8. Арк. 20 зв.); Кирила Васильовича (1582 – 1586, 1587 - 1588 рр. – Там само. Спр. 15. Арк. 36 зв., 287, 679; Спр. 19. Арк. 126 – 126 зв., 589, 629, 695, 901 зв., 904, 922. Спр. 21. Арк. 209); *Івана* Кося (1586 р. – Там само. Спр. 19. Арк. 925); Бартоша Мисевського (1591 р. – Там само. Спр. 24. Арк. 800 – 800 зв.); Абрама Дубницького (1601, 1603 рр. – Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 492; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 35. Арк. 310); Марцина Станіславовича (1609, 1611 – 1613, 1616, 1619 рр. – Там само. Спр. 41. Арк. 219 зв.; Спр. 45. Арк. 244, 576 зв.; Спр. 48. Арк. 324 – 325; Спр. 51. Арк. 206 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 90. Арк. 996; Ф. 27. Оп. 1. Спр. 20. Арк. 540); Яна Шимаковського (1625, 1628 – 1630 рр. – Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 525; Спр. 62. Арк. 1029; Спр. 63. Арк. 1460 зв., 1551 зв.; Спр. 66. Арк. 517а – 518 зв., 521 зв.; Спр. 64. Арк. 146 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 173. Арк. 581 - 582); *Олександра* Колесницького (1632 р. – Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 67. Арк. 839; Спр. 68. Арк. 57 зв.); Лукаша Павловського (1635 р. – Там само. Спр. 70. Арк. 115 зв.); Филимона Святогоровича (1635, 1642 – 1643, 1645 рр. – Там само. Спр. 70. Арк. 718 зв.; Спр. 77. Арк. 780 – 780 зв.; Спр. 78. Арк. 293 зв.; Спр. 81. Арк. 904 зв.); Павла Стомича (1637, 1639, 1648 рр. – Там само. Спр. 72. Арк. 299; Спр. 74. Арк. 969; Спр. 84. Арк. 230; Ф. 27. Оп. 1. Спр. 35. Арк. 463 зв.); Томаша Андрійовича Луцкевича (1641 – 1642 р. – Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 76. Арк. 406; Спр. 77. Арк. 270).

⁴⁵ Кременецькі лентвійти: Міклаш (1563 р. – ЦДІА України у Києві Ф. 20. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 6 зв. - 7); Богдан Кравець (1567 р. – Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 11. Арк. 87 зв.); Богдан Петрович (1567 р. – Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 11. Арк. 149); Болеслав Свирський (1570, 1574 рр. – Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 8. Арк. 286 – 286 зв.; Ф. 21. Оп. 1. Спр. 17. Арк. 55 зв.); Матис Скринський (1581 р. – Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 20. Арк. 11 зв.); Ян Лесковський (1583 р. – Там само. Спр. 21. Арк. 211); Адам Жулима (1596 р. – Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 49. Арк. 806 - 808); Григорій Гуляницький (1607 р. – Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 44. Арк. 7); Щасний Шлюбовський (1620, 1629, 1642 рр. – Там само. Спр. 65. Арк. 91 зв.; Спр. 80. Арк. 413; Спр. 114. Арк. 172 зв.).

⁴⁶ Занко Волосович (1581, 1586, 1587, 1589, 1592 рр. - Там само. Ф. 1401. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 10, 19 зв., 21 зв. - 22, 24, 26, 32 - 32 зв.); Іван Турчинович (1584, 1600, 1601 рр. - Там само. Арк. 2 зв. - 3, 34, 35 зв.); Ждан Чирський (1585 р. - Там само. Арк. 5 - 7); Іван Богушевський (1590 р. - Там само. - Арк. 27 зв.); Васко Богданович (1590 р. - Там само. Арк. 27); Клим Лук'янович (1591 р. - Там само. Арк. 30); Ян Токарський (1598, 1695, 1607, 1609, 1621 рр. - Там само. Арк. 23, 36 - 36 зв., 39 зв., 41, 48); Оксентій Михнович (1619 - 1620 рр. - Там само. Арк. 44, 45 - 45 зв., 59); Гриць Мацієвич (1621 р. - Там само. Арк. 48 зв.); Іван Романович (1623 р. - Там само. Арк. 62);

Іов Васкович (1624 - 1626 рр. - Там само. Арк. 63 зв. - 65); Арасим Мамотія (1627 - 1630 р. - Там само. Арк. 66 зв. - 67, 71 зв., 76, 78 зв., 79 зв.); Єронім Самотія (1632 - 1635 рр. - Там само. Арк. 92 зв., 93 зв., 101, 106); Панас Вікторович Коваль (1643 - 1648 рр. - Там само. Арк. 140, 145 зв., 154 зв., 156, 159).

⁴⁷ Василь (1604 р. - Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 70. Арк. 1033); Потап Хілчень (1614 р. - Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 46. Арк. 626); Петро Римар Словацький (1616, 1617 р. - Там само. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 150 зв.; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 49. Арк. 618 р.); Ян Гумецький (1625, 1626, 1629 рр. - Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 103 зв., 116 зв.; Спр. 63. Арк. 1376); Микола Данилевич (1634 р. - Там само. Спр. 69. Арк. 801); Ян Александрович (1644 р. - Там само. Спр. 79. Арк. 629).

⁴⁸ BZNO. Sygn. 3669/II. К. 288 v (Іван).

⁴⁹ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 905 (1616 р. без імені).

⁵⁰ Там само. Спр. 68. Арк. 403 зв. (1633 р. шляхетний Стефан Шолковський); Ф. 32. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 261, 270, 279, 286 (1643 - 1644 р. - Семен Лапчич); Арк. 302 зв. (Ян Щаснович).

⁵¹ ЦДІА України. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 88. Арк. 346 зв. (1610 р. Станіслав Кирилович).

⁵² ЦДІА України. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 229. Арк. 705 зв. (1642 р. Мойсій).

⁵³ ВРАН. ОР. Sygn. 262, К. 3 (1603 р. Іван Малоїдович), К. 1 - 2 (1604 р. Микола Чернацький), К. 14 v (1607 р. Станіслав Козаковський), К. 18, 28 v, 33 v, 87, 103 v (1609 - 1610 рр. Матвій Панасович), К. 100 - 100 v (1625 р. Іван Хомич).

⁵⁴ Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 69. Арк. 185 (1634 р. без імені).

⁵⁵ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 230. Арк. 652 зв. (1642 р. без імені).

⁵⁶ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 66. Арк. 348 (1631 р. Войтех Вахликович).

⁵⁷ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 200. Арк. 167 зв. - 168 (1644 р. Кирило).

⁵⁸ Там само. Спр. 13. Арк. 403 (1572 р. Богушевич).

⁵⁹ Там само. Спр. 3. Арк. 222 зв.

⁶⁰ Там само. Спр. 8. Арк. 76 зв. - 77 зв.

⁶¹ Там само. Спр. 88. Арк. 346 зв.

⁶² Там само. Спр. 4. Арк. 163 зв. ("Приходши до мене Дениса Богушевича Несвецкого подключого луцкого и лантвойта").

ни⁴⁶. У першій половині XVII ст. у Ковелі згадуються у джерелах шість лентвійтів, з яких двоє були шляхтичами, інші - міщанами-українцями⁴⁷.

Були лентвійти в по інших містах. Зокрема вони згадуються у Берездові⁴⁸, Берестечку⁴⁹, Вижві⁵⁰, Дубні⁵¹, Застав'ї⁵², Козлині⁵³, Озерянах⁵⁴, Олиці⁵⁵, Острозі⁵⁶, Рівному⁵⁷, Торчині⁵⁸. Щодо місця їхнього проживання, то окрім власних помешкань, відомі випадки коли деякі з них орендували будинки. Луцький лентвійт Василь Григорович (1561 р.), орендував для проживання будинок, який належав костелу Св. Якуба, у Фронцишка Фалчовського. Щороку за нього мав платити останньому два червоних золотих, а костелу 12 грошів литовських⁵⁹. Натомість інший луцький лентвійт Станіслав Романовський (1566 р.) з дозволу вїта Михайла Єловича Малинського проживав у його будинку, який знаходився поруч зі щойно згаданим костельним домом⁶⁰.

Траплялося, що лентвійт суміщав свій уряд з іншими урядами. Так, дубнівський лентвійт Станіслав Кирилович (1610 р.) одночасно був бурмистром⁶¹. Луцький лентвійт Денис Богушевич Несвицький у серпні 1562 р. згадується як луцький підключий⁶².

⁶³ Там само. Спр. 50.
Арк. 189 зв., 722 зв.

⁶⁴ Там само. Спр. 123. Арк. 175.

⁶⁵ Там само. Спр. 204.
Арк. 962 – 963; Спр. 217.
Арк. 193. Спр. 222.
Арк. 557 зв.; Спр. 252.
Арк. 664 зв. – 665; Ф. 23. Оп. 1.
Спр. 1. Арк. 95 зв., 106.

⁶⁶ Там само. Ф. 25. Оп. 1.
Спр. 49. Арк. 83.

⁶⁷ Там само. Спр. 21.
Арк. 166 зв., 201 зв. – 202, 205;
Спр. 22. Арк. 77 зв.

⁶⁸ Там само. Спр. 29. Арк. 182.

⁶⁹ Там само. Спр. 34. Арк. 519.

⁷⁰ Там само. Спр. 35. Арк. 595.

⁷¹ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 15.
Арк. 36 зв.

⁷² Там само. Ф. 25. Оп. 1.
Спр. 7. Арк. 177 зв.,
278 зв.; Спр. 8. Арк. 60 зв.;
Спр. 458. Арк. 283.

⁷³ Там само. Спр. 5. Арк. 3; Спр. 8. Арк. 24; Спр. 9. Арк. 45 зв.; Спр. 11. Арк. 131, 259, 459, 571; Спр. 12. Арк. 124 зв., 554; Спр. 13. Арк. 59, 72; Спр. 14. Арк. 130 зв., 372 зв.; Спр. 16. Арк. 44 зв.; Спр. 21. Арк. 54 зв.; Спр. 26. Арк. 575 – 575 зв., 618 зв., 1147 зв.; Спр. 31. Арк. 573 зв.; Спр. 41. Арк. 654-а зв., 788 зв. – 789; Спр. 459. Арк. 195, 308 зв.; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 319 зв.

⁷⁴ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 33. Арк. 385 – 385 зв.; Спр. 49. Арк. 284, 660; Спр. 50. Арк. 189 зв., 722; Спр. 51. Арк. 171, 173; Спр. 55. Арк. 173, 461; Спр. 56. Арк. 576; Спр. 62. Арк. 328 зв., 494 зв., 666 зв. – 667; Спр. 63. Арк. 243; Спр. 65. Арк. 345; Спр. 66. Арк. 578 зв.; Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. R. 7348. K. 9 v, 41, 49 – 50, 110, 115 v, 137.

⁷⁵ ЦДІА України у Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 43. Арк. 245 – 254 зв.; Спр. 46. Арк. 125 зв.

⁷⁶ Там само. Спр. 89. Арк. 521; Спр. 93. Арк. 354; Спр. 94. Арк. 251; Спр. 139. Арк. 296; Спр. 141. Арк. 125; Спр. 168. Арк. 769.

⁷⁷ Там само. Спр. 33. Арк. 385; Спр. 37. Арк. 835 зв.; Спр. 42. Арк. 92; Спр. 43. Арк. 245 зв.; Спр. 46. Арк. 101, 130 зв.; Спр. 47. Арк. 2/266 зв.; Спр. 49. Арк. 660; Спр. 53. Арк. 376, 467 зв.; Спр. 55. Арк. 173; Спр. 75. Арк. 522 зв.; Спр. 76. Арк. 238 зв.

⁷⁸ Там само. Спр. 80. Арк. 1370 зв., 1461 зв.; Спр. 82. Арк. 48, 220; Спр. 83. Арк. 68 зв.; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 40. Арк. 96 зв.

⁷⁹ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 83. Арк. 68 – 68 зв.

⁸⁰ Там само. Спр. 90. Арк. 401, 488, 629, 936 зв., 1008; Спр. 93. Арк. 456; Спр. 94. Арк. 938; Спр. 96. Арк. 553; Спр. 113. Арк. 814; Спр. 119. Арк. 541; Спр. 121. Арк. 407; Спр. 123. Арк. 411 зв.; Спр. 133. Арк. 241 зв.; Спр. 134. Арк. 97, 485 зв.; Спр. 142. Арк. 642; Спр. 145. Арк. 580 зв.; Спр. 148. Арк. 81 зв., 285 зв., 456 зв.; Спр. 153. Арк. 117 зв., 772; Спр. 156. Арк. 468; Спр. 157. Арк. 503; Спр. 160. Арк. 935; Спр. 161. Арк. 564 зв. – 565; Спр. 163. Арк. 386, 401 зв.; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 31. Арк. 124 зв.; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 60. Арк. 1111; РГАДА. Ф. 389. Оп. 1. Кн. 206. Л. 28; ЦДІА України у м. Львові. Ф. 52. Оп. 1. Спр. 425. Арк. 2.

⁸¹ ЦДІА України у м. Львові. Ф. 52. Оп. 1. Спр. 425. Арк. 1.

⁸² ЦДІА України у м. Львові. Ф. 52. Оп. 1. Спр. 425. Арк. 4, 10.

Інший луцький лентвійт Богуш Ванкович у квітні – травні 1597 р. фігурує як бурмистр⁶³, а Михайло Половка Пархонович у травні 1621 р. був ще й райцею⁶⁴. Луцький лентвійт Ян Гепнер суміщав свою посаду з расцьким урядом у 1637, 1639, 1640 і 1646 рр.⁶⁵, а Фронц Бромірський одночасно був возним (1596 р.)⁶⁶. Ще один луцький лентвійт Якуб Клімашевський неодноразово засідав у гроді на місці підстарости. Це було 19. 02., 5. 03., 22. 07. 1580 р.⁶⁷; 22. 05. 1583 р.⁶⁸; 11. 06. 1585 р.⁶⁹; 16. 06. 1586 р.⁷⁰. Володимирський лентвійт Кирило Васильович (1582 р.) одночасно виконував обов'язки райці⁷¹.

Багато хто з лентвійтів до чи після свого врядування займали різні міські уряди. Серед луцьких лентвійтів Степан Пінчук згадується як райця у 1563, 1565 - 1567, 1569 – 1674, 1578 – 1580, 1582 - 1584 рр.⁷²; Богуш Ванкович фігурує як міський писар у 1569, 1574, 1582 – 1584 рр.⁷³, а як бурмистр і райця – у 1596 – 1602 рр.⁷⁴; про Дахна Горайновича відомо, що він займав уряд лавника у 1593 і 1595 рр.⁷⁵; Парфен Голузка був вїтївським писарем у 1611 – 1613, 1624 - 1626 рр.⁷⁶; Ярош Суєтич виступає як міський та вїтївський писар у 1587, 1592 – 1596, 1598 – 1599, 1605 – 1606 рр.⁷⁷ та як бурмистр і райця - у 1608 – 1609 рр.⁷⁸; Олександр Бедерман у 1606 р. значиться як лавник⁷⁹, а уряд бурмистра і райці посідав у 1611 – 1614, 1619 – 1623, 1625 – 1628 рр.⁸⁰; Зигмунт Ігнатович Русовецький у 1612 р. - лавник⁸¹; Ян Матвійович Косацький - лавник у 1613 – 1614 рр.⁸² та бурмистр і райця у 1616, 1618 – 1619,

- ⁸³ Там само. Арк. 15, 21, 26; ЦДІА України у м. Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 103. Арк. 316; Спр. 109. Арк. 168 – 169; Спр. 111. Арк. 82, 93 зв.; Спр. 118. Арк. 1050 зв.; Спр. 140. Арк. 169, 680; Спр. 148. Арк. 81 зв., 136; Спр. 153. Арк. 117 зв.; Спр. 156. Арк. 468; Спр. 157. Арк. 503; Спр. 160. Арк. 935; Спр. 161. Арк. 564 зв. – 565; Спр. 163.
- 1624 – 1631, 1633 – 1640 рр.⁸³; Михайло Половкович у 1608 р. - лавник⁸⁴, а у 1614, 1620 – 1621 рр. – бурмистр і райця⁸⁵; Станіслав Засланський - бурмистр у 1623 р.⁸⁶; Криштоф Немиський - 1628 р. міський поборця⁸⁷; Костянтин Яцкович – міський писар у 1633 р.⁸⁸ та райця у 1634 – 1635 рр.⁸⁹; Ян Гепнер – лавник у 1633 – 1635, 1645 рр.⁹⁰ і бурмистр та райця у 1637 – 1640, 1644 рр.⁹¹; Роман Легонович – міський синдик у 1637 р.⁹² та лавник у 1637 – 1642, 1644 – 1645 рр.⁹³; Шимон Злоторович – лавник у 1645 р.⁹⁴ і райця у 1616 – 1619, 1624, 1626 – 1628, 1631, 1633 – 1642, 1644 рр.⁹⁵; Василь Шилневич – лавник у 1629, 1632 – 1633, 1635 – 1636 рр.⁹⁶ та бурмистр і райця у 1637 – 1638, 1640 – 1648 рр.⁹⁷;
- Арк. 401 зв. – 402; Спр. 165. Арк. 58, 514 зв.; Спр. 168. Арк. 719 зв.; Спр. 179. Арк. 242; Спр. 185. Арк. 375 зв. – 376; Спр. 193. Арк. 235, 822 зв.; Спр. 194. Арк. 137; Спр. 197. Арк. 723; Спр. 198. Арк. 887 – 887 зв.; Спр. 199. Арк. 293 зв.; Спр. 201. Арк. 1020 зв., 1446; Спр. 203. Арк. 483; Спр. 204. Арк. 875 зв.; Спр. 211. Арк. 813; Спр. 214. Арк. 85 зв.; Спр. 217. Арк. 199 зв.; Спр. 247. Арк. 276 зв.; Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 17, 43, 130; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 50. Арк. 469; Спр. 60. Арк. 1111; AGAD. МК. Sygn. 178. К. 185.
- ⁸⁴ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 83. Арк. 68 зв.
- ⁸⁵ Там само. Спр. 98. Арк. 623; Спр. 99. Арк. 116 – 116 зв.; Спр. 116. Арк. 596 зв.; Спр. 120. Арк. 314 зв., 825 зв.; Спр. 123. Арк. 175, 198.
- ⁸⁶ Там само. Спр. 135. Арк. 542 зв.
- ⁸⁷ Там само. Спр. 163. Арк. 386.
- ⁸⁸ Там само. Спр. 185. Арк. 51 зв.
- ⁸⁹ Там само. Спр. 193. Арк. 235, 878; Спр. 194. Арк. 137; Спр. 197. Арк. 70 зв.
- ⁹⁰ Там само. Спр. 187. Арк. 928 – 929; Спр. 193. Арк. 235; Спр. 197. Арк. 723; Спр. 243. Арк. 798.
- ⁹¹ Там само. Спр. 159. Арк. 1350 зв.; 199. Арк. 293 зв., 316 зв.; Спр. 204. Арк. 19; Спр. 205. Арк. 441 зв., 445 зв.; Спр. 207. Арк. 331 зв.; Спр. 208. Арк. 149 зв., 172; Спр. 211. Арк. 813; Спр. 213. Арк. 570; Спр. 214. Арк. 85 зв.; Спр. 217. Арк. 193; Спр. 222. Арк. 236, 492 зв., 557 зв.; Спр. 240. Арк. 195 зв.; Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 9 зв., 17, 173, 95 зв., 106, 130, 139.
- ⁹² Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 206. Арк. 584.
- ⁹³ Там само. Спр. 159. Арк. 1253, 1256 зв., 1350 зв.; Спр. 199. Арк. 293 зв.; Спр. 204. Арк. 875 зв.; Спр. 227. Арк. 342, 374; Спр. 232. Арк. 522 – 523; Спр. 240. Арк. 88 зв.; Спр. 241. Арк. 508 зв.; Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 37, 43, 80 зв., 95 зв., 128, 131; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 43. Арк. 185 зв. – 186.
- ⁹⁴ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 243. Арк. 798.
- ⁹⁵ Там само. Спр. 103. Арк. 316; Спр. 107. Арк. 225; Спр. 108. Арк. 204, 205 зв., 262; Спр. 110. Арк. 129; Спр. 111. Арк. 93 зв.; Спр. 137. Арк. 151 зв.; Спр. 153. Арк. 117 зв.; Спр. 156. Арк. 468; Спр. 157. Арк. 503; Спр. 161. Арк. 564 – 565 зв.; Спр. 163. Арк. 401 зв. – 402; Спр. 169. Арк. 512 зв.; Спр. 179. Арк. 731; Спр. 187. Арк. 928 – 929; Спр. 194. Арк. 137; Спр. 197. Арк. 70 зв.; Спр. 198. Арк. 792 зв.; Спр. 201. Арк. 958 – 958 зв., 1020 зв., 1062, 1446; Спр. 203. Арк. 483; Спр. 211. Арк. 813; Спр. 214. Арк. 85 зв.; Спр. 222. Арк. 62, 492 зв.; Спр. 223. Арк. 114; Спр. 227. Арк. 336; Спр. 240. Арк. 374; Спр. 243. Арк. 798; Спр. 247. Арк. 276 зв.; Ф. 21. Спр. 72. Арк. 114 зв.; Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 35, 37, 80 зв., 95 зв., 106, 130, 168; Ф. 26. Оп. 1. Спр. 43. Арк. 185 зв. – 186, 230 – 230 зв.; Ф. 28. Оп. 1. Спр. 50. Арк. 65 – 66; Спр. 60. Арк. 1111; ЦДІА України у м. Львові. Ф. 52. Оп. 1. Спр. 425. Арк. 15, 21, 26, 31; РГАДА. Ф. 389. Оп. 1. Кн. 214. Л. 98 – 98 об.; AGAD. Т. ZW. Metrika Litewska. Sygn. 37. К. 143.
- ⁹⁶ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 165. Арк. 58; Спр. 183. Арк. 302 зв.; Спр. 187. Арк. 928 – 929; Спр. 197. Арк. 723; Спр. 198. Арк. 792 зв.
- ⁹⁷ Там само. Спр. 159. Арк. 1253; Спр. 199. Арк. 316 зв.; Спр. 204. Арк. 19, 962 – 963; Спр. 208. Арк. 149 зв., 372; Спр. 211. Арк. 813; Спр. 213. Арк. 570; Спр. 222. Арк. 62, 236; Спр. 225. Арк. 1239 зв.; Спр. 227. Арк. 374; Спр. 231. Арк. 97, 143, 508; Спр. 235. Арк. 1215 – 1215 зв.; Спр. 236. Арк. 403 зв.; Спр. 241. Арк. 508 зв.; Спр. 244. Арк. 709; Спр. 243. Арк. 1010; Спр. 245. Арк. 59; Спр. 252. Арк. 286; Спр. 254. Арк. 692 зв.; Спр. 257. Арк. 393 зв.; Спр. 260. Арк. 268; Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 37, 130.

⁹⁸ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 243. Арк. 798, 1090.

⁹⁹ Там само. Спр. 59. Арк. 674; Спр. 245. Арк. 892 – 892 зв.; Спр. 254. Арк. 692 зв.; Спр. 260. Арк. 97, 268.

¹⁰⁰ Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 7-а. Арк. 65 зв.; Спр. 12. Арк. 171 – 171 зв.; Спр. 14. Арк. 476; Спр. 15. Арк. 80.

¹⁰¹ Там само. Спр. 6. Арк. 362 – 362 зв.; Спр. 28. Арк. 578; Спр. 32. Арк. 12 зв. – 13.

¹⁰² Там само. Спр. 2. Арк. 13 зв., 195.

¹⁰³ Там само. Спр. 29. Арк. 389; Спр. 31. Арк. 50; Спр. 32. Арк. 12 зв. – 13; РГАДА. Ф. 389. Оп. 1. Кн. 202. Л. 15 об. – 16.

¹⁰⁴ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 66. Арк. 1652 зв.; Спр. 73. Арк. 1168 зв.

¹⁰⁵ Там само. Спр. 76. Арк. 69 зв.; Спр. 84. Арк. 230, 377.

¹⁰⁶ Там само. Спр. 81. Арк. 904 зв.

¹⁰⁷ Там само. Спр. 62. Арк. 1337; Спр. 64. Арк. 148 зв.; Спр. 66. Арк. 517-а -518 зв.; Спр. 70. Арк. 718 зв.; Спр. 79. Арк. 670; Спр. 81. Арк. 904 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 173. Арк. 581 – 582.

Федір Липка – лавник у 1645 р.⁹⁸ і бурмистр та райця у 1646 – 1647 рр.⁹⁹.

Ряд володимирських лентвійтів також займали міські уряди. Трохим Матвійович був райцею у 1573, 1579, 1581, 1582 рр.¹⁰⁰; Андрій Мисевський – війтівським писарем у 1572, 1595, 1599 рр.¹⁰¹ та райцею у 1567 р.¹⁰²; Абрам Дубницький у 1596 – 1599 рр. – війт¹⁰³; Ян Шимаковський згадується як бурмистр у 1631 і 1638 рр.¹⁰⁴; Филімон Святогорович бурмистр і райця у 1641 і 1648 рр.¹⁰⁵; Томаш Андрійович Луцкевич згаданий у 1645 р. як старий райця¹⁰⁶; Павло Стомич – бурмистр і райця у 1628 – 1630, 1635, 1643, 1645 рр.¹⁰⁷.

Щодо відомих кременецьких лентвійтів, то лише Матис Скринський згадується у 1566 р. як бурмистр та пушкар¹⁰⁸. З меляновецьких лентвійтів лавником (1619 – 1620 рр.) був Гриць Мациєвич¹⁰⁹, писарем (1648 р.) – Єронім Самотія¹¹⁰; райцею (1627 – 1630 рр.) – Панас Коваль¹¹¹. Вижівський лентвійт Семен Лапчик у 1642 – 1643 рр. фігурує як бурмистр¹¹², а Ян Щаснович відновлений бурмистром і райцею у 1619, 1627 – 1631, 1635 – 1636, 1642 – 1644 рр.¹¹³. Микола Данилович у 1619 і 1627 рр. був міським писарем¹¹⁴, 1644 р. – бурмистром¹¹⁵. Зі знаних ковельських лентвійтів лише Петро Римар у 1619 р. значиться як бурмистр¹¹⁶.

Окрім судочинства (воно буде розглянуте в окремій статті), лентвійти слідкували за порядком і дотриманням християнської моралі у місті. Так, луцький лентвійт Олександр Воронич Боротинський (1597 р.) свідчив: “послал, дей, есми слугъ его мл пна войтовых в домъ жидовки Шаулиной в справе врядовой моему належачой для позваня скрыпъку, который своволне без ведомости моей врядовой дни теперешний посный смели на веселю жидом кграти”¹¹⁷. Траплялося, що лентвійтам передоручали отримати борг. У жовтні 1600 р. перед луцьким міським урядом постав німець Малхер, слуга і уповноважений двох міщан: гданського – Ольбрихта Бетенстена і ельблонгського – Павла Ритера, яким луцькі караїми Шлома і Симха Лелієвичі заборгували 578 золотих, а Малхер передоручив і уповноважив лентвійта отримати з них цю суму¹¹⁸.

Маючи значну владу, лентвійти часом зловживали нею. Зокрема, у 1564 р. писар луцької митної комори Давид Маркович

¹⁰⁸ Там само. Ф. 21. Оп. 1. Спр. 19. Арк. 11 зв.

¹⁰⁹ Там само. Ф. 1401. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 45 – 45 зв.

¹¹⁰ ЦДІА України у м. Києві. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 79. Арк. 159.

¹¹¹ Там само. Арк. 66 зв. – 67, 71 зв., 76, 78 зв.

¹¹² Там само. Ф. 32. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 261, 270.

¹¹³ Там само. Арк. 45, 89 зв., 91 зв., 93 зв., 104 зв., 118, 121, 128 зв., 146 зв., 261, 268 зв. – 269, 276, 281 зв.

¹¹⁴ Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 51. Арк. 19 зв.; Ф. 25. Оп. 1. Спр. 153. Арк. 730.

¹¹⁵ Там само. Ф. 28. Оп. 1. Спр. 79. Арк. 629.

¹¹⁶ Там само. Ф. 25. Оп. 1. Спр. 111. Арк. 258 зв.

¹¹⁷ Там само. Спр. 50. Арк. 135.

¹¹⁸ Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. R. 7348. K. 131 v – 132 v.

¹¹⁹ ЦДІА України у м. Києві.
Ф. 25. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 11 зв.

¹²⁰ Там само. Спр. 7. Арк. 277.

¹²¹ Там само. Спр. 40.
Арк. 246 зв.

¹²² Там само. Ф. 26. Оп. 1.
Спр. 38. Арк. 829.

¹²³ Там само. Спр. 102.
Арк. 307 – 307 зв.

¹²⁴ Там само. Ф. 23. Оп. 1.
Спр. 1. Арк. 114.

¹²⁵ Там само. Ф. 25. Оп. 1.
Спр. 227. Арк. 509 зв. Серед челяді лентвійта названих “аптекарьчиками” були: Мацей Лесевський, Ян, Станіслав і Миколай. – Там само. Спр. 223. Арк. 114 – 114 зв. (1640 р.). У той же час, Я. Гепнер відмовився у липні 1639 р. давати “складку” на користь міста, про що повідомляв райця Шимон Злоторович. – Там само. Ф. 23. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 97 зв.

¹²⁶ Там само. Ф. 25. Оп. 1.
Спр. 189. Арк. 156 зв. – 157 зв.

скаржився на лентвійта Василя Костю, який відмовився дати йому міського кликуна для оголошення королівського розпорядження щодо сплати мита з нових товарів, бо міщани, “до речей купецких крамарских товары новии привожоваючи, потаемне при давных товарах своих продают”, а до того ж лентвійт “каждого дня торгового по колко десят маць муки житное и пшеничное скупуючи, без всякого мыта и оповеданя в домъ войтовский у коморы зсыпает”¹¹⁹. Наступного року на того ж лентвійта скаржився Василь Петрович Загоровський за арешт та ув’язнення осначів, які за наказом великого князя мали вести зерно до Києва, Канева і Черкас¹²⁰. У лютому 1592 р. бурмистр, райці, цехмістри та міське попільство Луцька оскаржували лентвійта Якуба Клімашевського за “грабежь ремесникамъ и людемъ некоторымъ тутешним [...], невинне вымышлябчи якіесь коледы и за запаленье где в месте огня вины привлащаючи то на пна войта”¹²¹. Інший луцький лентвійт Криштоф Немиський (1635 р.) на ярмарку “взглядомъ якогос мыта мимо либертацие” взяв у бродівських міщан Томаша Нівіна, Петра Брезва і Яна Поукса 500 золотих¹²².

Не цуралися лентвійти і рукоприкладства. Острозький міщанин Юско Котляр (1615 р.) перед луцьким гродським урядом заявив, що луцький лентвійт Олександр Бедерман під час ярмарку без видимих підстав побив його і відібрав мішечок із грішми (18 червоних і 60 звичайних золотих) та оцінив свої втрати від неможливості торгувати у 100 золотих¹²³. Луцький лентвійт Ян Гепнер у вересні 1639 р., закликавши до свого дому, через урядового слугу Опанаса, кравця Яна Кучковського, так побив його кием, що, зі слів останнього, на лікування бідолаха витратив більше 100 золотих¹²⁴. Діставалося від Яна Гепнера не лише міщанам. Шляхтич Вавринець Блажеевич (1641 р.) свідчив у гроді, що лентвійт запросив його до своєї аптеки і “слова барзо обьяжливими, поцстивому уроженю его щкодячыми, золжылъ, зсоромотил, але есче далшыє и горшыє дисгонорациє што разъ понавляючи, до киювь се порываючи, челяд свою зобравъшы, до турмы своеє вести казалъ”¹²⁵. Траплялося, що побиття закінчувалося смертю потерпілого. Так було у липні 1633 р., коли луцький лентвійт Миколай Лахнович побив підданого Марцибели Волинцівни Євтуха Клочка, який, прохворівши місяць, помер¹²⁶.

Отже, уряд лентвійта був тісно поєднаний з як війтом, виразником волі якого, він зазвичай виступав, так і з райцями та лавниками, в силу виконання своїх обов’язків, а останніх він ще й очолював. Окрім того, лентвійти часто самі були райцями і лавниками. Свій уряд лентвійти отримували як плату за послуги війтові або його орендували. Окрім головної своєї функції – судової, лентвійти брали участь в управлінні містом, слідкували за порядком, виконували разові доручення, а з огляду на зосередження у їхніх руках значної влади непоодинокими були випадки, коли вони нею зловживали.

References

Bilous, N. (2015) Lutski lentviity XVI – XVII st.: kharakterystyka uriadu ta personalii. Patrimonium. Studii z rannomodernoï istorii Tsentralno-Skhidnoi Yevropy. T. 1.: Rannomoderna liudyna: Prostir-vlada-pravo XVI – XVIII stolit. Kyiv – Krakiv.

Biłous N. (2017) Urzędnicy miejscy Łucka w XV – XVII wieku. Spisy. Toruń.

Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyeivi (CDIAK Ukrainy) f. 21, description 1, case 11.

CDIAK Ukrainy f. 21, des, 1, case 17.

CDIAK Ukrainy f. 21, des, 1, case 19.

CDIAK Ukrainy f. 21, des, 1, case 20.

CDIAK Ukrainy f. 21, des, 1, case 44.

CDIAK Ukrainy f. 21, des, 1, case 72.

Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyeivi (CDIAK Ukrainy) f. 23, description 1, case 1.

Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyeivi (CDIAK Ukrainy) f. 25, description 1, case 8.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 17.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 22.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 25.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 28.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 29.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 35.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 38.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 40.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 43.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 46.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 49.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 50.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 67.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 70.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 72.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 90.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 157.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 159.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 169.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 201.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 205.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 208.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 227.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 243.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 252.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 254.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 255.

CDIAK Ukrainy f. 25, des, 1, case 460.

Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyeivi (CDIAK Ukrainy) f. 27, description 1, case 20.

CDIAK Ukrainy f. 27, des, 1, case 3.

CDIAK Ukrainy f. 27, des, 1, case 20.

CDIAK Ukrainy f. 27, des, 1, case 35.

CDIAK Ukrainy f. 27, des, 1, case 72.

CDIAK Ukrainy f. 27, des, 1, case 74.

Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyeivi (CDIAK Ukrainy) f. 28, description 1, case 4.

CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 6.

CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 15.

- CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 19.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 35.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 41.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 45.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 46.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 49.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 60.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 65.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 66.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 67.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 69.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 72.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 77.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 78.
 CDIAK Ukrainy f. 28, des, 1, case 81.
 Centralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Lvovi (CDIAL Ukrainy) f. 52, description 1, case 425.
 Gawlas, S. (1996). O kształt zjednoczonego królestwa. Niemieckie władztwo terytorialne a geneza społeczno-ustrojowej odrębności Polski. Warszawa.
 Groicki, B. (1954). Porządek sądów i spraw miejskich prawa majdebur-skiego w Koronie Polskiej. Warszawa.
 Latvijas Nacionālā bibliotēka. F. 26. des. 7348. case. 48
 Mazurkiewicz, J. (1962). O zmianach treści terminu landwójt Czospismo Prawno-Historyczne. T. XIV. Z.2.
 Mikołajczyk, M. (2013). Proces kryminalny w miastach Małopolski XVI – XVIII wieku. Katowice.
 Tęgowski, J. (1996) Landwójtowie i sołtysi wielkopolscy XIII wieku Społeczeństwo Polski średniowiecznej: zdiór studiów. T. VII. Warszawa.
 Zarzycki, Z. (2004). Z dziejów sądownictwa opata koprzywniczkiego od XIV do XVI wieku Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa. T. 1. Kraków.
 Załęska, M. (2005). Wójtostwa dziedziczne w miastach Małopolski w późnym średniowieczu (studium historyczno-prawne). Warszawa.

Andriy Zayats

LANDVOGTS IN THE VOLHYNIAN TOWNS OF THE 16TH AND THE FIRST HALF OF THE 17TH CENTURIES: COMPOSITION, PERSONALITIES, FUNCTIONS

Landvogt in the Volhynian played a significant role because very often he was a substitute of the vogt, performed judicial and other functions of public administration. Usually landvogt received his position as a remuneration for the auxiliary service to the vogt, or took it out for rent or bail. Landvogt kept order in the town and monitored moral standards, sometimes he was instructed to collect debts from the townspeople. According to their social and national origin, the landvogts were mostly local burgers, although there were Polish noblemen among them. There were cases of the combination of posts: both of landvogt and councillor / burgomaster. Landvogts stayed in office from several months to many years. Because landvogts had in their hands considerable power, they sometimes abused it.

Key words: landvogt, vogt, magdeburg law, town, burghers, Volhynia.